

ახალი პროგრამა მაფუტარების განვითარებისთვის

2015 წლის სექტემბრიდან მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კომპერატივების მხარდაჭერის პროგრამა დაიწყო, რომელსაც საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ „სასოფლო-სამეურნეო კომპერატივების განვითარების სააგენტოს“ მეშვეობით ახორციელებს. პროგრამის მიზანია: სასოფლო-სამეურნეო კომპერატივების საფუტკრე მეურნეობების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, თაფლისა და მეფუტკრეობის სხვა პროდუქტების სარისხის ამაღლება. პროგრამაში ჩართვა შეუძლიათ:

1. მეფუტკრეობის დარგში ჩართულ და საქართველოს კანონმდებლობით რეგისტრირებულ ბიზნესოპერატორებს.

2. ფერმერს, რომელსაც განაცხადის წარდგენისას საქმიანობაში ხარვეზი აქვს დაფიქსირებული, ან მსგავსი რეკომენდაცია მიღებული აქვს და ხარვეზი გამოსწორებულია.
 3. განმცხადებელ კომპერატივს არ უნდა გააჩნდეს მიმდინარე საგადასახადო, ან ვადაგადაცილებული საკრედიტო დავალიანება, ფინანსურ ინსტიტუტებსა, თუ სხვა იურიდიულ პირებთან.
- აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, სსიპ „სასოფლო-სამეურნეო კომპერატივების განვითარების სააგენტოს“ თავმჯდომარეს, ბატონ გიორგი მიშეღავს გავესაუბრეთ.

გამრაღება მე-2 გვერდზე

ციტრუსის საცრაო ჯიშების ერგების გაყიდვა დაიწყო

„აგროსერვის ცენტრის“ ჩაქვის სადემონსტრაციო ნაკვეთში საადრეო ციტრუსის 11 ჯიშია განთავსებული. თითოეული მათგანი იაპონიიდანაა შემოტანილი. მათგან განსაკუთრებით გამოირჩევა: მანდარინი-ნიჩინანი, იურა ვასე, უენო ვასე, მიჰო ვასე, ოკიცუ ვასე და საქართველოში კლონირებული ტიახარა უშშიუ; ფორთოხალი-ნაველინა, ხოლო ლიმონის ჯიშებიდან - კუდდიკენი, მეიერი და ინტერდონატო.

გამრაღება მე-2 გვერდზე

რა რაოდანით ხურმას ეყოდებიან აქანაში

ჩინურად სუბტროპიკულ ხურმას „ოქროს ვაშლი“ ეწოდება. აჭარის რეგიონში ხურმის სახეობებიდან ყველაზე მეტად გავრცელებული „ხაჩია“. მის სახელწოდებას ეს კულტურა ნამდვილად ამართლებს, რადგან ყოველნიურად იზრდება მისი მოსავლიანობა. ხურმა, თავისი კალორიულობითა და შაქრის შემცველობით, ცვლის ერთლიტო რძეს, ერთ კილოგრამ ხორბალსა და ბრინჯას.

გამრაღება მე-2 გვერდზე

ფილი ბრიტანეთის ელჩი საქართველოში „აგროსერვის ცენტრის“ საქმიანობას გაუცნო

დღიდ ბრიტანეთის ელჩი ალექსანდრა ჰოლ ჰინი-ტრის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს „აგროსერვის ცენტრში“ მიმდინარე და განხორციელებულ პროექტებს გაეცნო. ქობულეთში, „აგროსერვის ცენტრის“ ოფისში სტურმობისას ელჩმა ვაზისა და ხეხილის სანერგე მეურნეობა დათვალიერა, სადაც 33-მდე სხვადასახვა ჯიშის ვაზი და ხეხილის გაშენებული. ელჩი გაეროს განვითარების პროგრამის წარმომადგენლებთან ერთად ხილის საშრობი მინი საწარმოს ფუნქციონირებასაც გაეცნო, სადაც ფერმერებს თვითლირებულების ფასად უმზადდებათ სხვადასხვა ხილის ჩირი. სტურმობმა მარწვევისა და ბულგარულის სასათბურე მეურნეობები, ასევე ახლადმშენებარე ლეიის სახლში მიმდინარე სამუშაოებიც მოინახულეს. ალექსანდრა ჰოლ ჰილი რეგიონს ოფიციალური ვიზიტის ფარგლებში, გაეროს განვითარების პროგრამის წარმომადგენლების ორგანიზებით სტურმობდა.

2 აქანის სოფლის მუნიციპალიტეტის სამინისტროს 2015 წლის მიზნობრივი პროგრამები

2015 წლის განმავლობაში აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სამ მიზნობრივ პროგრამას ახორციელებს, რომლებიც 10 ქვეპროგრამისგან შედგება. ესენია: სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით ფერმერთა და აგრომენარმეთა უზრუნველყოფა, მემცნენარმობისა და მეცხოველეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობა.

3 „მაგალის“ პროგრამის ფარგლებში ფერმერების მიზნები ჩატარდებათ

აჭარის „აგროსერვის ცენტრის“ ინიციატივითა და ისრაელის საელჩოს დახმარებით, 12 ოქტომბრიდან 17 ოქტომბრის ჩათვლით, სასათბურე მეურნეობებით დაინტერესებულ ფერმერებს, კომპერატივებისა და საწარმოების წარმომადგენლებს, ტრენინგები ჩატარდებათ მარწვევისა და ტებილი წინაკის მოვლა-მოყვანის, მავრნებელ დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებების შესახებ.

4 „აგროსერვის ცენტრის“ მაგალითის გადასახვა სხვა რეგიონებშიც იგეგმება

„აგროსერვის ცენტრის“ დირექტორი გოჩა ბერიძე გაეროს განვითარების პროგრამის კონსულტანტ სტივ გოსსა და „ენპარდ აჭარა“-ს პროექტის მენეჯერ ლამა კომახიძეს შეხვდა. შეხვდრაზე განიხილეს დოკუმენტი, რომელსაც სტივ გოსი „აგროსერვის ცენტრში“ განხორციელებულ პროექტებზე დაყრდნობით ამზადებს. დოკუმენტი, რომელიც საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარსადგენად მზადდება, ეხება „აგროსერვის ცენტრის“, როგორც წარმატებული ორგანიზაციის მოდელის გადაღებას საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში.

ციტრუსის სააღრივო ჯიშვის ნერგების გაყიდვა დაიწყო

დასაცყისი პირველ გვერდზე

აღნიშნულ ნაკვეთზე განთავსებული ჯიშები ჯერ სრულ მსხმოიარობაში არ არის, თუმცა 4 წლის შემდეგ, თითოეული მათგანისაგან ორგანიზაცია კარგ მოსავალს მიიღებს. „აგროსერვის ცენტრში,“ წინასწარი შეფასებით ვარაუდობენ, რომ ყველა სახეობის ციტრუსის საერთო მოსავალი ტონაზე მეტი იქნება. ჩამოთვლილი ციტრუსებიდან, ყველაზე ადრე წიჩინანი მნიშვნელია, სექტემბრის ბოლოს მისი

დაკრეფა უკვე შესაძლებელია. რაც შეეხება დანარჩენებს – 15 ოქტომბრამდე გაყვითლდება. აღნიშნული ჯიშების საკუთარ მეურნეობაში განთავსებისას ფერმერი, გარდა ბარაქიანი მოსავლისა, ხარისხიან პროდუქტს მიიღებს: მსხვილნაყოფას, ტრანსპოტაციულურს, საუკეთესო საგემოვნო თვისებებისა და საბაზრო სახის მქონეს. იმის გამო, რომ ნერგებზე მოთხოვნა დიდია, „აგროსერვის ცენ-

ტრმა“ იგივე ჯიშებზე 9 000-ზე მეტი ნერგი დაამყნო. შესაბამისად, მომავალ წელს ფერმერები თავისუფლად შეძლებენ, შეძენილი ნერგებით საადრეო ციტრუსის ბალების გაშენებას. წელს ციტ-

რუსთა ნერგების ფასები 2 ლარიდან 3 ლარამდე მერყეობს. უფრო დაწვრილებით, როგორც ახალი, ასევე, ძველი ჯიშების შესახებ ინფორმაციას მოცემული ცხრილიდან შეიტყობთ.

ციტრუსის ჯიშების დასახელება	ერთწლიანი ნამყენი ნერგის ფასი	ციტრუსის ჯიშების დასახელება	ორწლიანი ნამყენი ნერგის ფასი
მანდარინი			
ერთწლიანი ადრეულა	3 ლარი	იურა ვასე	2,5 ლარი
ტიახარა უნბიუ	2,5 ლარი	ნიჩინანი	2,5 ლარი
მიჰოვასე	2,5 ლარი	უენო ვასე	2,5 ლარი
ოკიცუ ვასე	2,3 ლარი		
ფორთოხალი			
ნაველინა	2,2 ლარი	ვაშინგტონ-ნაველი	2,2 ლარი
		კოროლიოკი წითელგულა	2,2 ლარი
		სეიკე ნაველი	2,2 ლარი
ლიმონი			
კუდდიკენი	2,5 ლარი	კარა ლიმონი	2,3 ლარი
		დიოსკურია	2,5 ლარი
ინტერდონატო	2,5 ლარი	ფინო	2,3 ლარი
მეიერი	3 ლარი	ვერნა	2,3 ლარი

15-იანის სოფლის მუნიციპალიტეტის სამინისტროს

2015 წლის მიზნობრივი პროგრამა გამოიწვია

დასაცყისი პირველ გვერდზე

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო მაქსიმალურად ცდილობს, სოფლის დასახლებული მოსახლეობა აღჭურვოს თანამედროვე ტექნიკით. სწორედ ამიტომ, მრავალფუნქციური მოტობლოვებით ფერმერთა და აგრომენარმეთა უზრუნველყოფის ქვეპროგრამის ფარგლებში, აჭარის რეგიონში შემოტანილი იქნა 411 მოტობლოვი და 77 მისაბმელი ურიკა. ბოლო წლებში, ფერმერებსა და მეურნეებს განსაკუთრებული უჭირო წარმატებით და აგროვადების დაცვას მოძველებული ტექნიკით ვერ ახერხებენ. ამ პრობლემის გადასაჭრელად, მობილური შემაშეურებელი აპარატებით ფერმერთა და აგრომენარმეთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობის ქვეპროგრამის მიხედვით, შემოტანების 61 ცალი შემნამლავი აპარატი და რეგიონის სხვადასხვა მუნიციპალიტეტებს გადასცეს. აღნიშნული მექანიზმი

თანამედროვე ტექნოლოგიებითაა აღჭურვილი და გამოირჩევა შესაშეურებელი ხსნარის ეკონომიკური ხარჯები. შესაბამისად, ფერმერმა, რომელმაც ეს ტექნიკა შეიძინა ხარისხიანი პროდუქტი და გაუმჯობესებული მოსავალი ექნება.

კლიმატის გაუარესებასთან ერთად, რთული გახდა ბოსტნეულისა და სხვა კულტურის მოვლა-პატრონობა. სწორედ ამიტომ 2013 წლიდან სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ თანადაფინანსების პრინციპით 600-მდე ფერმერს 50 კვადრატულ სასათბურე კონსტრუქცია გადასცა, რომლებიც უუანგავი, მაღალი ხარისხის მასალისგანა დამზადებული. სათბურებთან დაკავშირებით ფერმერების მხრიდან ყველ წელს იმატებს მოთხოვნა, მარტო წელს სამინისტრომ 241 ცალი სასათბურე კონსტრუქცია შემოტანა. ასევე, უახლოეს მომავალში, მარტყვის განვითარების ხელშეწყობის ფარგლებში, შემოტანილი იქნება 4 ერთეული 200 კვადრატის სათბური. განანილების კომისამ უკვე დაინურ მუშაობა და პრიორიტეტი სასოფლო სამეურნეო კოოპერატივებს მიანიჭა. აღნიშნულ სათბურს თან მოჰყვება 3 ტონა ორგანული სასუქი, სამაცივრე კამერა და 1500 ძირი მარწყვის მაღალ ხარისხიანი სარგავი მასალა, სანანდრიასის ჯიშის.

დაკრეფილ ხილსა თუ ბოსტნეულს გაშრობა ესაჭიროება, ამისათვის მიმდინარე წლის გაზაფხულზე სამინისტრომ შეიძინა 125 ცალი მიკროსამრობი დანადგარი, რომლებიც აჭარის სხვადასხვა მუნიციპალიტეტებს გადასცეს. აღნიშნული მექანიზმი

რაც შეეხება მრავალწლოვანი კულტურული მეკვიდრეობის ნერგებს, შემოდგომის განმავლობაში სამინისტრო ფერმერებს გადასცემს 32000 თხილის ნერგს. ბერძნულა ჯიშის, მაღალხარისხიანი თხილის ნერგი ფერმერებს მხოლოდ 21 თეთრად გადაეცემათ. ასევე, იგეგმება ამერიკული ჩანდლერის ჯიშის კავლის 10100 და ამერიკული ლურჯი მოცვის 10500 ძირის შემოტანა. მეცხოველეობის განვითარების პროგრამის ფარგლებში ფერმერებმა თანადაფინანსებით შეიძინეს: 100 ცალი თაფლის სანური, 500 ერთეული რძის მექანიკური სეპარატორი და 50 ცალი კარაქის ამომყვანი ტექნიკა.

მამუკა თურმანიძე (სოფლის მეურნეობის დარგობრივი განვითარების განყოფილების უფროსი): „სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ცდილობს, სოფლის დასახლებული მოსახლეობა აღჭურვოს თანამედროვე ტექნიკითა და ტექნიკულოგიებით. ჩვენი რეგიონისთვის დამახასიათებელი მცირე მიწიანობა, ამიტომ ორიენტირებულები ვართ მცირე მექანიზაციის ტექნიკური საშუალებების გამოყენებაზე. თითოეულ პროგრამას ფერმერებს ვთავაზობთ თანადაფინანსებით, რომლის მიხედვითაც სახელმწიფო იხდის 70%, ხოლო ფერმერი – 30%. აღნიშნულ პროგრამებზე მოთხოვნა ყოველთვის დიდია. ყოველ დღე სამინისტრო დებულობს სხვადასხვა ტიპის განცხადებებს. აქდან გამომდინარე, ჩვენ მიერ განხორციელებულმა მიზნობრივმა პროგრამებმა კარგი შედეგი მოუტანა ფერმერებს.“

ახალი პროგრამა ეფუძნობის განვითარებისთვის

დასაცისი აირველ გვერდზე

– ბატონი გიორგი, უფრო კონკრეტულად რა კრიტერიუმებს უნდა აქმაყოფილებდეს კომპერატივი რომ ჩაერთოს აღნიშნულ პროგრამაში?

– პროგრამა მოიცავს ორ კომპონენტს: ტექნიკურ დახმარებასა და კაპიტალურ ინვესტიციებას. თუ კომპერატივს სურს აღნიშნულ პროგრამაში ჩაერთოს, ამისათვის გარკვეული კრიტერიუმები უნდა დააქმაყოფილოს. მაღალმატიან რეგიონში, სადაც მინიმუმ ხუთი წევრისგან შედგება კომპერატივი, არანაკლებ 30 სკა ფუტკრის ოჯახი უნდა ჰქონდეს მეპაიეთა სახით შეტანილი, ანუ 30 სკა მოეთხოვება ერთ კომპერატივს და არა სათითაოდ კომპერატივის წევრებს. საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე არსებულ კომპერატივებს, მინიმუმ 11 მეპას და 60 სკა უნდა გააჩნდეთ. ასევე, სავალდებულოა კომპერატივებში არსებული სკების იდენტიფიცირება. ამისათვის ჩვენი სააგენტოს თანამშრომლები ჩავლენ რეგიონებში და მეპას სახით შეტანილ ყველა სკას აღრიცხავენ, რათა დავრწმუნდეთ, რომ არსებული სკები კონკრეტულ კომპერატივს ეკუთვნის. რეგისტრაციის დროს კომპერატივმა უნდა მიუთიოს, თუ რა ტიპის სკა სჭირდება. ჩვენ მიერ გადაცემული სკები აუცილებლად დანომრილი იქნება. რაც შეეხება სკების რაოდენობას, მათ ფერმერებს ვაძლევთ იმდენს, რამდენიც აქვთ მეპას სახით შეტანილი. მაგალითად, თუ აქვს 50 სკა, მაგრამ ითხოვს 30-ს, დავკამაყოფილებთ, თუ 50-ივეს მოითხოვს ამ შემთხვევაშიც გადაცემთ. თითო კომპერატივს მაქსიმუმ შეიძლება გადაცემეს 100 სკა. როდესაც რეგისტრაციის დროს სკებზე მოთხოვნა დაფიქსირდება, მათ აუქციონით შევიძენთ ერთობლივად. შეძენილი სკების გადაცემამდე, კომპერატივის წევრებს ჩაუტარდებათ ტრენინგები, თაფლის რეგლამენტისა, თუ ფუტკრის მოვლის შესახებ. ამ ყოველივეს შემდეგ, გადაცემთ სკებს თანადაფინანსების პრინციპით, 30%-ს გადაიხდის კომპერატივი, ხოლო 70%-ს ჩვენი სააგენტო დაფარავს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. აღსანიშნავი, რომ აღნიშნულ პროგრამა მოიცავს ტექნიკურ დახმარებას. კომპერატივს შეუძლია, საკუთარი წარმოებული თაფლი მიიტანოს სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიაში, სადაც თაფლის ნიმუშების შემოწმება მოხდება სრული უსასყიდლოდ.

– რა ვალდებულებები გააჩნიათ კომპერატივებს პროგრამაში ჩართვის შემდეგ?

– ამ ყოველივეს ჩვენი მხირდან გარკვეული ვალდებულებები მოჰყვება, რაც ნიშნავს იმას, რომ კომპერატივებს მინიმუმ 5 წლის განმავ-

ლობაში არ აქვთ უფლება, იმაზე ნაკლები მეპაები იქნიონ, რაც პროგრამაში ჩართვამდე ჰქონდათ. გარდა ამისა, ვალდებულება აქვთ, რომ 2018 წლის პირველ იანვრამდე, ჩვენ მიერ გადაცემულ სკებში გაამრავლონ ფუტკრის ოჯახები. ასევე, მათ თავიანთ წარმოებაში უნდა დანერგონ „გლობალ გეპის“ სტანდარტი, ანუ, მთელი მათი საქმიანობა უნდა გახადონ აღრიცხვად. ამ სტანდარტის მქონე კომპერატივს, გადაცემამალაბორატორიული დასკვნა სერთიფიკაციის სახით, რომლის მიხედვითაც მისი თაფლი დააკმაყოფილებს ევროკავშირის მოთხოვნებს, რაც მას სრულ შესაძლებლობას მისცემს უცხოეთი გაიტანოს საკუთარი პროდუქცია. თუმცა, იმისათვის რომ კომპერატივმა „გლობალ გეპი“ დანერგოს, მას სტანდარტის გარკვეული მომსახურება, რომელიც უზრუნველყოფს ახალი სტანდარტის შესწავლასა და დახმარებას. ამ ყოველივეს სტანდარტის გადაცემის შემდეგ, გადაცემთ სკებს თანადაფინანსების პრინციპით, 30%-ს გადაიხდის კომპერატივი, ხოლო 70%-ს ჩვენი სააგენტო დაფარავს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. აღსანიშნავი, სადაც მოიცავს ტექნიკურ დახმარებას. კომპერატივს შეუძლია, საკუთარი წარმოებული თაფლი მიიტანოს სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიაში, სადაც თაფლის ნიმუშების შემოწმება მოხდება სრული უსასყიდლოდ.

– თაფლის შესამოწმებელი ახალი ლაბორატორიით სარგებლობას როდის შეძლებენ ფერმერები?

– საქართველოს სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიის სიმძლავეები გაიაზრდა, ახალი ლაბორატორია აშენდა იგივე შენობაში და ალისტურვა საერთაშორისო სტანდარტული აპარატურით. დაწყებულია აკრედიტაციის პროცესი და ვარაუდობთ, რომ მომდევნო წლის პირველ კვარტალში, უკვე მივიღებთ აკრედიტაციას. არსებული ლაბორატორიის მიერ გაცემული სერთიფიკატი სავარაუდოდ მისაღები იქნება ევრო-

კავშირისათვის. ჩვენ არა მხოლოდ, კომპერატივების მიმართულებით ვახორციელებთ პროგრამებს, არამედ ვზრუნავთ ერთიანი სისტემის შექმნაზე, რათა ფერმერებს არ დასჭირდეთ ანალიზების უცხოეთში გაგზავნა. თაფლის შემოწმება მართალია, დღესაც არის შესაძლებელი, თუმცა ყველა კომპონენტზე არ ხდება. თებერვლიდან კი უკვე, ეს პრობლემა გადაჭრილი იქნება.

ნინა წლებში, USAID-ისა და ENPARD-ის მხარდაჭერით, ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრმა განახორციელა პროექტი, რომელიც მეფუტკრების განვითარებას ისხავდა მიზნად. მასში არა ერთი კომპერატივი ჩაერთო:

ზაზა მეგანაძე (კომპერატივი „ძლიერი ფერმერის“ დამფუძნებელი): ENPARD-ის პროექტის ფარგლებში, ვისაგებლეთ პროგრამით და ჩამოვაყალიბეთ ქობულეთში თაფლის ერთ-ერთი ძლიერი კომპერატივი. სკების დარიგებიდან მოყოლებული, ყველა მიზნობრივ პროგრამაში ვერთვებით, რომელსაც აგროსერვის ცენტრი და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ახორციელებს. ამ ყოველივემ საშუალება მოგვცა კერძო საკუთრებიდან შეგვექმნა მასშტაბური საწარმო. პროგრამის მიხედვით თითოეულ ფერმერზე გარკვეული რაოდენობის სკები იყო გათვლილი, მაგრამ როდესაც გავესაუბრეთ წარმომადგენლებს და ჩვენი გეგმები გავაცანით, დაგვეხმარნენ, დამატებით ჩამოგვიტანეს სკები და საწური აპარატიც მოგვცეს. დიდი დახმარება გაგვინიეს, მაქსიმალურად დაგვიდგნენ გვერდში. დღეს უკვე ჩვენი მეურნეობა მთლიანად ევროპულ სტანდარტებზე, ბაზარზე ერთ-ერთ ძლიერ წარმომადგენლად ვითვლებით, 3 ტონამდე თაფლს ვაწარმოებთ. წალენჯიხაში ვეტერინარული მომსახურების ცენტრის გვიკეთებენ, რომელსაც დიდი ხანია ველოდებოდით. თუ ვეტერინარული სერთიფიკატი გვექნება ევროპულ ბაზარზედაც მარტივად შევძლებთ პროდუქციის შეტანას.

კახიძე თამაზი (კომპერატივი „მაჭახელას“ დამფუძნებელი): USAID-მა აგროსერვის ცენტრთან ერთად, 2009 წელს დაიწყო აჭარაში მეფუტკრების განვითარების პროგრამა, რომელიც ნარდგენილი გრანტი 2010 წელს დამიმტკიცეს. აღნიშნული პროგრამა, თანდაფინანსებით მომსახურების ცენტრის გვიკეთებენ, რომელსაც დიდი ხანია ველოდებოდით. თუ ვეტერინარული სერთიფიკატი გვექნება, ევროპულ ბაზარზე დაგვიტანება. ამ ყოველივეს საშუალება მოგვინიეს, მაქსიმალურად დაგვიდგნენ გვერდში. დღეს უკვე ჩვენი მეურნეობა მთლიანად ევროპულ სტანდარტებზე, ბაზარზე ერთ-ერთ ძლიერ წარმომადგენლად ვითვლებით, 3 ტონამდე თაფლს ვაწარმოებთ. წალენჯიხაში ვეტერინარული მომსახურების ცენტრის გვიკეთებენ, რომელსაც დიდი ხანია ველოდებოდით. თუ ვეტერინარული სერთიფიკატი გვექნება ევროპულ ბაზარზედაც მარტივად შევძლებთ პროდუქციის შეტანას თავად კომპერატივი გადაიხდის.

რა როგორ გადაიხდის კომპერატივის შემდეგ?

– ამ ყოველივეს ჩვენი მხირდან გარკვეული ვალდებულებები მოჰყვება, რაც ნიშნავს იმას, რომ კომპერატივებს მინიმუმ 5 წლის განმავ-

„მაჭახელა“ პროგრამის ფარგლებაში ფართობის ბრაზილიანი ჩატარება

დასაცისი აირველ გვერდზე

ისრაელიდან მოწვეული კვალიფიციური მეცნიერები ტრენინგის მონაწილეებს მარწყვისა და ბუღარული წინავის სასათბურე პირობებში მოყვანის შესახებ თანამედროვე გამოცდილებას გაუზიარებენ. ტრენინგები ქობულეთში, გვარა-ხუცუბნის ვაზისა და ხეხილის სანერგე მეურნეობაში ჩატარდება. დასანწრება თავისუფალია. მსურველს საქართველოს ნებისმიერი კუთხიდან შეძლია ტრენინგში მონაწილეობა და ცოდნის მიღება. „აგროსერვის ცენტრი“ მსგავსი ტიპის ტრენინგების ორგანიზებას ყოველწლიურად გეგმავს, რათა ხელი შეუწყის ქართველი ფერმერებისთვის უცხოესრი სტანდარტების გაცნობასა და სოფლის მეურნეობაში დანერგვას.

რა როგორ გადაიხდის სარგებლობას როდის შეძლებენ ფერმერები?

– საქართველოს სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიის სიმძლავეები გაიაზრდა, ახალი ლაბორატორია აშენდა იგივე შენობაში და ალისტურვა საერთაშორისო სტანდარტული აპარატურით. დაწყებულია აკრედიტაციის პროცესი და ვარაუდობთ, რომ მომდევნო წლის პირველ კვარტალში, უკვე მივიღებთ აკრედიტაციას. არსებული ლ

აგროკულტურული „აგროსარვის ცენტრის გადამდებარება“

ზოგი რამ სუპტროპიკული ხურმის შესახებ

სუპტროპიკული ხურმის სამშობლო ჩრდილოეთ ჩინეთია. საქართველოში ის შემოიტანეს იაპონიიდან 1895 წელს, ჩატვირთვის და გემრიელია. საქართველოს მასტებით ეს კულტურა საკუმაოდაა გავრცელებული აფხაზეთში, აჭარაში, სამეგრელოში, გურია-იმერეთში და ნაწილობრივ აღმოსავლეთ რეგიონებშიც. ჩვენთან ძირითადად, გავრცელებულია ვირგინის, კავკასიური და აღმოსავლური (სუპტროპიკული) ხურმა. ამათგან პირველი ორი მხოლოდ საძირება გამოიყენება, ხოლო მესამე – ხეხილად. სუპტროპიკული ხურმის ყვავილობის პერიოდი მაისიდან ივნისის შუა რიცხვებამდე გრძელდება, ვინაიდან მისი მსხმოიარობა დამოკიდებულია დამტკერვაზე. ბალის გაშენებისას აუცილებელია დამამტკერიანებელი ჯიშების შერჩევით, ალაგ-ალაგ დარგვა.

სუპტროპიკული ხურმის მოვლა-პატრონობა: მცენარის განვითარების საწყის ეტაპზე ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ვარჯის ფორმირებას. ამიტომ, მას შტაბის ქვედა ზოლში უნდა მოსცილდეს ზედმეტი ყლორტები და დარჩეს სხვადასხვა მხარეს 4-5 ყლორტი, რომელთაგან ერთი იქნება ლიდერი. მომდევნო წლებში,

როგორც წესი, ადრე გაზაფხულზე საჭიროა, გასხვლითი ოპერაციების ჩატარება. მცენარეს უნდა მოაშოროთ ზედმეტი და გამხმარი ტოტები. ნერგის დარგვის შემდეგ, საჭიროა, ნიადაგის გაფხვირება, სარეველებისა და მავნებელ დაავადებათა ნინაალმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების ჩატარება. ახალგაზრდა ნარგავების ქვეშ 8-10 წლამდე შეაქვთ მინერალური სასუქები. ბალის ადგილმდებარებიდან გამომდინარე, სასურველია, მოეწყოს ნებთობრივი მორწყვის სისტემა. თუ ამის შესაძლებლობა არ არის, ზაფხულის (ცეგეტაციის) პერიოდში სასურველია მცენარეების მორწყვა ორჯერ მაინც.

ხურმის მავნებელი დაავადებები და მათთან ბრძოლა: ხურმის ნარგავებზე გავრცელებულია შემდეგი მავნებელი დაავადებები: ფარიანები, ცრუფარიანები, თრიფსები, წითელი ტკიპა, ნაყოფის ნაცრისფერი სიდამპლე, ფოთლების ხშირი სილაქავე და ხურმის ქეცი. მათ ნინაალმდეგ საბრძოლველად გამოიყენება მინერალური ზეთის ემულსია, ბორდოს ერთპროცენტიანი ხსნარი და ფოსფორ-ორგანული პრეპარატები. პრეპარატების დოზები და გამოყენების ვადა ყველა კონკრეტულ სიტუაციაში უნდა განისაზღვროს ინდივიდუალურად, მცენარისა და მავნე ორგანიზმების ზრდა-განვითარების ფაზების შესაბამისად. თუმცა, აღნიშნული მცენარე იშვიათად განიცდის მავნებელ-დაავადებათა მხრიდან დაზიანებას.

მოსავლის აღება: მოსავლის აღების დრო დამოკიდებულია ჯიშზე და მისი გამოიყენების პირობებზე. მაგალითად, ჰარია იკრიფება მაშინ, როცა ნაყოფის ზედაპირის ორი მესამედი გაყვითლებულია. ადრე მოკრეფილი ნაყოფი ცუდი გემოსია. ჰარია იკრიფება ნაყოფის კრეფა დასაშვებია მათი სრული სიმწიფის შემდეგ. ჩინებული ჯიშის

ნაყოფი ტრანსპორტირებადია და შენახვასაც კარგად უძლებს. ამიტომ, ნაყოფის კრეფა უნდა მოხდეს მის სიმწიფეში გადასვლამდე. კრეფის დროს აუცილებელია, ხურმის ნაყოფს არ მოსცილდეს ყუნწი და არც მისი კანი დაზიანდეს. სრულ სიმწიფეში შესვლის შემდეგ, ნაყოფი კარგავს სიმწელარტეს, რბილობი რბილდება და ნაკლებად ტრანსპორტირებადი ხდება. მსხვილნაყოფა ჯიშები ტარაზე ეწყობა ერთ რიგად. ხურმის ნაყოფის შენახვის პატიმალური ტემპერატურაა 1-2°C ამ შემთხვევაში ის მარტამდე ინახება.

ხურმის ჩირი: რადგან ხურმის ნაყოფის მომწიფება თითქმის ერთდროულად მიმდინარეობს, ხოლო მისი რეალიზაცია გართულებულია, ამიტომ, ნაყოფი გამოიყენება სხვადასხვა სახის ჩირების დასამზადებლად. საჩირედ გაშრობა ხდება სპეციალურად მომზადებულ საშრობები ან კანაფის ძაფზე ასხმულ რბილობს მზეზე აშრობენ. ჩირის დასამზადებლად გამოსაყენებელია ყველა ჯიშის ხურმის ნაყოფი. თუმცა, უკეთეს საჩირე მასალად მიჩნევა ის ჯიში, რომელიც თესლს არ შეიცავს, ან მცირეთესლიანობით გამოირჩევა. ჩირის ხმობის პერიოდი დამოკიდებულია კლიმატურ პირობებზე. მშრალ, მზიან და ქარიან ამინდში ხმობა გრძელდება 7-10 დღეს, ტენიან ამინდში კი, ეს პერიოდი გრძელდება 15-25 დღის განმავლობაში. ხელოვნურად ხმობის დროს ტემპერატურა სასურველია, იყოს 50-60°C და თანდათახობით ავიდეს 70-75°C-მდე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნაყოფს გარეთა ქერქი უმაგრდება, ხოლო გული ტენიანი რჩება, რაც შემდგომში, მის დაობებას ინვენს. ერთი კგ. ჩირის მისამებად საჭიროა 5-7 კგ. ნაყოფი. მზა ჩირი იფუთება და ინახება ყუთებში, რომლის შიგნით ჩაფენილი უნდა იყოს პერგამენტის ქაღალდი. შეფუთვა უნდა მოხდეს მჭიდროდ და პერმეტულად.

„აგროსარვის ცენტრის“ მაგალითის გადატანა სხვა რეგიონების ჩაგეხვა

დასაცუის პირველ გვერდზე

გაეროს განვითარების პროგრამის კონსულტანტები „აგროსერვის ცენტრის“ დირექტორისგან მიიღო რეკომენდაციები თუ როგორ და რა ფორმითაა უმჯობესი „აგროსერვის ცენტრის“ მსგავსი ორგანიზაციის დუბლირებება და პროექტების განხილვის 4-5 ყლორტი, რომელთაგან ერთი იქნება ლიდერი.

„მსგავსი ორგანიზაციის მოდელის შექმნისას მთავარი მიმართულება უნდა იყოს ექსტენცია, რადგან დღეისათვის მთავარ პრობლემას მაინც ფერმერთა ცნობიერებისა და კვალიფიკაციის ამაღლება ნარმოადგენს. რისთვისაც უნდა დაიგეგმოს ტრენინგები, გადამზადდეს სპეციალისტები, ორგანიზება განვითოს როგორ სპეციალისტებისთვის, ასევე სტუდენტების გაცვლითი პროგრამებსა და სტაურებებს. აგროსერვის ცენტრის მთავარ უპირატესობას კი წარმოადგენს ჩვენი სერვისების ერთობლიობა. ჩვენ შეგვიძლია ფერმერს შევთავაზოთ ნიადაგის ანალიზი, ამავდროულად გავუნიოთ რეკომენდაციები თუ რომელი კულტურის გაშენება უფრო მომგებიანი და სურვილის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს, „განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ როგორ მოუარონ თავიანთ საკარმიდამო ნაკვეთებში გაშენებულ ციტრუს, ვაზასა თუ ხეხილს,“ განაცხადა აგროსერვის ცენტრის დირექტორის გორიანის შემთხვევაში და გამოიყენება მავნე ტენიანი რეგიონის შემთხვევაში ვუზრუნველყოთ ნერგებით. ასევე, ვასწავლოთ და ჩვენი სანერგებები პრაქტიკული მაგალითით ვაჩვენოთ თუ რო